

GRAŻYNA LIPIŃSKA

więźniarka GUŁAGU

Seria: Profesorki Super-Babki
Nr odcinka: 231
Podseria: nauczycielki
Podseria: inżynier
Podseria: wyrok: Sybir

Omawiana/polecana książka:

- [1] **Lipińska Grażyna: Opowiadając o swoim życiu, red. M. Czesnar, Politechnika Warszawska, (92 s.), Warszawa 2008.**
- [2] **Lipińska Grażyna: Jeśli zapomnę o nich..., Editions Spotkania, Warszawa 1990.**
- [3] **Adam Hlebowicz: *Grażyna Lipińska*, Wydawnictwo Instytut Pamięci Narodowej, ISBN 978-83-8229-002-8, Warszawa 2020.**

Bohaterką odcinka jest **Grażyna Władysława Lipińska** z domu Sokołowska herbu Gozdawa ps. „Danuta”. Urodziła się 12 kwietnia 1902r. w Warszawie, a zatem pod zaborem rosyjskim. Gdy Polska odzyskała niepodległość Ona miała 16 lat, a 18 lat w 1920r, gdy jeszcze trwała wojna z Sowiecką Rosją.

Zmarła 30 listopada 1995r., mimo tylu przeżyć skończyła życie w wieku ponad 90 lat! W roku 1928 ukończyła jako pierwsza kobieta **studia w Katedrze**

Maszynoznawstwa Chemicznego na Wydziale Chemicznym Politechniki Warszawskiej.

Nie ma zbyt wielu inżynierów w naszej serii!!!

Do podserii 'inżynier' możemy zaliczyć postacie przedstawione w odcinkach (choć były wtedy umieszczone w innych podseriach): 2, 91, 106, 135, 187, 198, 200, 205, 213 oraz 233; tj. 11/250, czyli ok. 4,4% całej serii, zatem nie jest to najbardziej popularny zawód, znacznie więcej jest profeserek z dziedzin takich jak: chemia/fizyka/astronomia (na uniwersytetach), artystycznych (śpiew, aktorstwo, malarstwo, rzeźba), medycyna, prawo, językoznawstwo, historia i geografia, ekonomia i nauki społeczne, a także kilka innych.

Nasza Heroina uczyła (tzn. pracowała jako nauczycielka) m.in. w słynnym Gimnazjum i Liceum im. Stefana Batorego, Gimnazjum im. Marii Curie-Skłodowskiej, Państwowej Żeńskiej Szkole Przemysłowo - Handlowej równocześnie studiując w Instytucie Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego oraz przygotowując doktorat. Od 1935r. była dyrektorką szkoły zawodowej w Grodnie. Nie ma informacji o ukończeniu rozprawy doktorskiej, ale przecież II Wojna Światowa pokrzyżowała Polakom plany, „poprzesuwała życiorysy” - tego nie da się wycenić, ale warto wiedzieć.

W eseju omówimy tylko publikację [3], a [1] oraz [2] są polecane. Eseiście wyklikał plik pdf, zatem każdy może mieć do niego dostęp. Z naszej listy bohaterek wiele cierpiało w czasie II wojny światowej, wiele było w obozach, a kilka w łagrach i na zesłaniu w Sowieckiej Rosji - odc. nr 15, 43 oraz 155. Omawianą publikację wydał Instytut Pamięci Narodowej (IPN) podobnie jak 43/42/. W omawianej publikacji zamieszczono kilkadziesiąt zdjęć, portretów, z rodziną, dokumentów, legitymacji itd. Seria IPN to: „Bohaterowie Niepodległej”. Publikacja podzielona jest na rozdziały, mają tytuły, ale nie mają numerów. Książkę kończy bibliografia. Na tylnej okładce mamy skrótowe informacje o serii „Bohaterowie”, na przedniej okładce mamy zdjęcie portretowe Heroiny mającej ok. 30 lat. Zaczyna się Jej życiorysem. Autor podaje iż oprócz bycia inżynierem **była patriotką**, a z tej racji była: polską żołnierką (Legionów Polskich, Związku Walki Zbrojnej i Armii

Krajowej, podpułkownik Wojska Polskiego), harcerką, sanitariuszką oraz łączniczką. Zatem można by obdzielić tym kilka innych życiorysów, a to nie koniec. Była uczestniczką bitwy warszawskiej (18 lat), III Powstania Śląskiego (19 lat). W 1939r. miała już 37 lat, została Szefowa wywiadu Armii Krajowej na Wschodzie. Zatem jakby nic dziwnego iż została uznana za wroga nowej rzeczywistości, którą przynosiła Armia Czerwona.

Długoletni więzień polityczny w Gułagu. **Ciocia eseisty** (też w ruchu oporu) spędziła w obozie (łagrze) 2 lata oraz 10 lat zesłania 1944-1956. Nie zawsze miała ochotę, aby o tym opowiadać, a gdy już mówiła „włosy stawały dęba na głowie” – takie to było makabryczne – m.in. skazywanie kobiet na śmierć głodową (jak Maksymiliana Marię Kolbego), próby gwałtu (na szczęście nie doszło do tego dla mojej cioci) itd.

Wracamy do Heroiny odcinka. Autor podaje dokładnie o jaki podziemny oddział chodziło w Jej wypadku tj. Oddział II KG ZWZ-AK „Stragan” w Mińsku, dzisiaj stolicy Białorusi. W Lidzie w partyzantce walczył teść brata eseisty, rodzinie rozumie się tamtą sytuację. On dostał też kilka lat (???) więzienia, jego żona latami walczyła o zatarcie wyroku, bo jak się przyjmował do pracy, ciągnęło się były więzień.

Nasza Heroina łącznie była ‘w łapach’ sowietów przez 14 lat, ale innych źródłach podają 16 lat – a ciocia eseisty 10 lat (1944-1965). Heroina o Sybirze napisała książkę [2], wydaną na początku tylko w Paryżu. Publikacja [1] jest też **niszowa**, bo wydana tylko jako książeczka na Politechnice Warszawskiej.

Po tym obrazie wracamy do podstawowych danych. Rodzice to Witold Sokołowski oraz Anna (z d. Skarbek)¹ (1878-1972). Ojciec był profesorem Politechniki Warszawskiej – nie ma hasła w Wikipedii. Mama była pisarką,

¹ file:///C:/Users/Stan/Downloads/the-remembrance-of-the-good-mother-on-the-poem-of-anna-skarbek-soko%25c5%2582owska-rozwa%25c5%25bcania-mszy-%25c5%259bwi%25c4%2599tej_Content%20File-PDF.pdf;

CZAJKOWSKA, Agnieszka. „Pamiętka po dobrej matce”. O wierszu Rozważania Mszy Świętej Anny Skarbek-Sokołowskiej. *Rocznik Komparatystyczny*, 2019, 10: 233-247.

napisała frazę „Grażynka, dziecko mojej duszy”, jej książki-wspomnienia, nadal do kupienia w sklepach internetowych.

Nasza Heroina z dzieciństwa pamiętała iż z rodzicami pojechali na odsłonięcie Pomnika Grunwaldzkiego w Krakowie (1910 – na pięćset lat Bitwy pod Grunwaldem 1410). Miała 8 lat, a zapamiętała do końca życia. W 1912r. rodzina przeniosła się do Myślenic, czyli do zaboru austriackiego. Miała kilkoro rodzeństwa. Uczyła się bardzo dobrze. Uczestniczyli też w zajęciach przysposobienia wojskowego – zapewne z inspiracji rodziców, więc atmosfera domowa była bardzo patriotyczna i naukowa, ona udzielała korepetycji innym dzieciom. W sierpniu 1918r. wyjechała z ojcem do Lwowa, kontynuowała naukę w Prywatnym Gimnazjum Żeńskim im Juliusza Słowackiego... Walczyła w obronie Lwowa – miała 16 lat – czas Orląt Lwowskich. Potem wojna 1920 z Sowiecami.

Studia chemiczne rozpoczęła w 1920r. w wolnej Polsce na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

Str. 11 – tytuł: „W odrodzonej Rzeczypospolitej”. Na Śląsk przewoziła broń dla powstańców. Działała w organizacjach młodzieżowych, w 1921r. wzięła udział w zjeździe studentów w GDYNI. Jaka różnica, ilu teraz mamy zdrajców (lipiec 2023??). Dla Niej był to dwumiesięczny obóz/szkolenie, także praca. Ponadto spotkania ze Stefanem Żeromskim oraz Eugeniuszem Kwiatkowskim. Mieli festiwal spełnionych obietnic – za kilka lat zobaczyli na własne oczy i port, i miasto.

Ojciec dostał pracę w Ministerstwie Robót Publicznych w Warszawie, więc i Ona przeniosła się do Warszawy – jak podano powyżej ukończyła POLITECHNIKĘ WARSZAWSKĄ – kierunek związany z chemią. Potem małżeństwo z kolegą ze studiów – Edmundem Lipińskim (nie ma hasła w Wikipedii) – małżeństwo rozpadło się – mama Grażyny uważała iż jej córka przewyższa go intelektualnie, i wręcz jakby się nim opiekuje. Nie bardzo można być znacznie ‘głupszym’ od żony. Pracowała w prestiżowym liceum

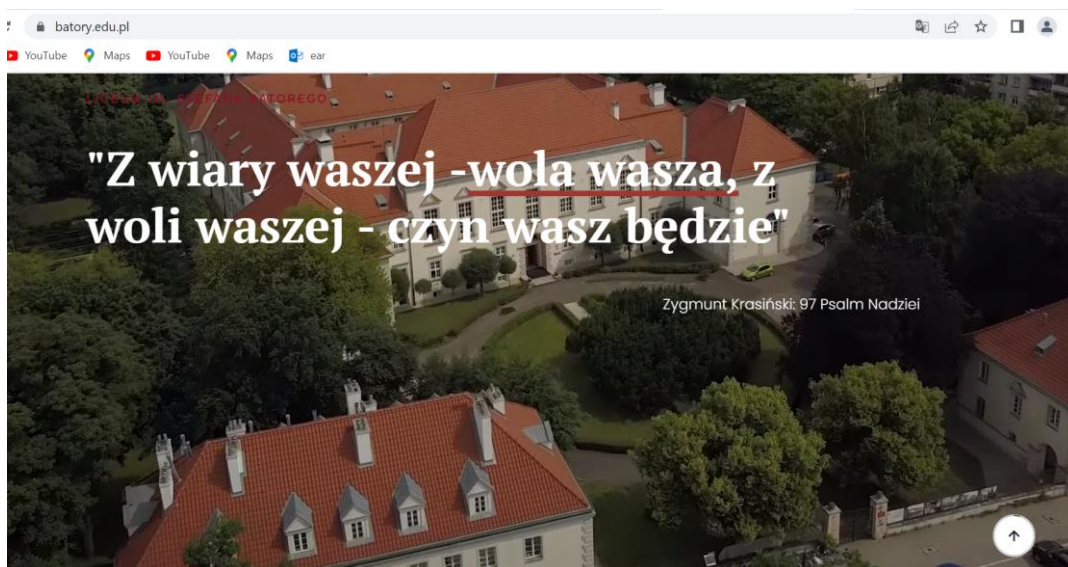
im. Stefana Batorego² w Warszawie – kadra była generalnie genialna, wychowali cudowną młodzież, która gremialnie poległa w Powstaniu Warszawskim – taki to los Polski.

Potem Grodno i tworzenie tam dobrej szkoły średniej, razem z innymi.

Generalnie nie streszcza się książek w naszej serii – zachęca się do czytania samemu.

CYTAT:

Grażyna Lipińska aktywnie angażowała się w działalność wielu organizacji społecznych, prężnie wtedy działających. Były to m.in. Związek Harcerstwa Polskiego, Przystosowanie Wojskowe Kobiet, Polska Macierz Szkolna, Związek Strzelecki, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Stowarzyszenie Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo, Związek Gospodyń Wiejskich. W 1938 r. organizacje kobiece, do których należała, wysunęły jej kandydaturę w wyborach do Sejmu RP.

Liceum im. Stefana Batorego w Warszawie. Wspaniały budynek (też).

Mamy wspaniałą Bohaterkę, która mogła wiele zdziałać – a tu 1939r. i wojna. Na str. 14 – rozdział: „Walka z dwoma totalitaryzmami”. W Jej przypadku –

² <https://batory.edu.pl/>; strona legendarnej szkoły.

była wtedy w Grodnie. Kilka lat temu był film o walkach w mieście – co nie było powszechnie znane. Aresztowano JĄ już w 1940 roku. A dalsze aresztowania też nie są powszechnie obecne w świadomości dzisiejszego obywatela. Prowadzili więźniów w marszu śmierci po rozpoczęciu najazdu Hitlera na ZSRR. Ona uciekła i wróciła do Warszawy. Została żołnierką, przeszła szkolenia, podziemną szkołę wojskową, no cóż, na rozkaz wróciła w 1942 na ziemie wschodnie. A tu Stalin w styczniu 1943r. pokonał pod armię hitlerowską pod Stalingradem i zaczął pędzić najeźdźców z powrotem do Berlina. Str. 25 – „Ponownie w sowieckich więzieniach i łagrach” – co ciekawe jest zdjęcie wyroku Trybunału Więziennego – na tym polega m.in. zasługa IPN iż takie dokumenty archiwizuje i omawia w publikacjach np. w Biuletynie IPN dostępnym w specjalnych sklepach, pocztach itd.

Jest zdjęcie nr obozowego – gułagowego: D-799. Jest zdjęcie więźniarek, czy pracownic przymusowych – str. 41. Na końcu jest zdjęcie „karta repatriacyjna” z 1956 roku. Umarł Stalin, zmienił się tzw. ‘klimat’, zakończono erę gigantycznego mordowania – pojawił się Chruszczow³.

Rozdziały „Życie w PRL-u” – zaproponowano Jej pracę w Bibliotece Głównej Politechniki Warszawskiej; „Znów w Niepodległej” – zdjęcie z harcerkami – str. 138.

Heroinę warto poznać, książkę można przeczytać – tylko kliknąć.

³ https://pl.wikipedia.org/wiki/O_kulcie_jednostki_i_jego_nast%C4%99pstwach;
O przemówieniu Chruszczowa z lutego 1956 roku.

LINKI I PUBLIKACJE

- (a) <https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/publikacje-edukacyjne-i/122269,Grazyna-Lipinska.html>; informacje z IPN.
- (b) <https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/84467,Grazyna-Lipinska-19021995.html>; portal historyczny.
- (c) <https://noizz.pl/spoleczenstwo/polska-naukowczyni-w-danii-jestem-mylona-z-hostessa/mhbpbdw>; //Polka, inżynierka w Danii
- (d) <https://forsal.pl/lifestyle/nauka/artykuly/8229557,polska-naukowczyni-zagadki-ludzkiego-genomu-i-niekodujacego-rna.html>; //uzupełnienie do odcinka 210
- (e) <https://www.lorealdlakobietinauki.pl/1981-2/>; //ciekawe informacje o młodych naukowczyniach
- (f) <https://core.ac.uk/reader/214928820>; //starawy i lekko zakręcony, ale można poczytać
- (g) <https://www.wprost.pl/nauka/10654150/pionierki-polskiej-nauki-10-zapomnianych-naukowczyn-ktore-warto-znac.html>; //10 zapomnianych polskich naukowczyń
- W naszej serii: Alicja Dorabialska, Hanna Hirszfelf, Józefa Joteyko, Wilhelmina Iwanowska, Zofia Kielan-Jaworowska,
- Nie ma w serii np.: Helena Sparrow⁴, Helena Rasiowa⁵, Wanda Szmielew⁶.

⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/Helena_Sparrow; o polskiej naukowczyni.

⁵ https://pl.wikipedia.org/wiki/Helena_Rasiowa; JEJ podręcznik używał na studiach eseista.

⁶ <https://mathshistory.st-andrews.ac.uk/Biographies/Szmielew/>; o polskiej matematyce.
[https://pl.search.yahoo.com/search?fr=mcafee_uninternational&type=E211PL1274G0&p=wanda+szmielew](https://pl.search.yahoo.com/search?fr=mcafee_uninternational&type=E211PL1274G0&p=wanda+szmielew;);

MAMA BOHATERKI – JEJ KSIĄŻKI

<https://literackiekresy.blogspot.com/2016/07/anna-skarbek-sokoowska-czas-udreki-i.html>;

literackiekresy.blogspot.com/2016/07/anna-skarbek-sokoowska-czas-udreki-i.html

ube Maps YouTube Maps ear

Więcej ▾

Kresy zakłęte w książkach

Tęsknota, sentyment, oczarowanie - Kresy... Świat, którego już nie ma

Strona główna	O blogu	Lista lektur kresowych	Spis recenzji	Lu
Nowogródczyna	Ziemia lwowska	Polesie	Wołyń	Podole

czwartek, 28 lipca 2016

Anna Skarbek-Sokołowska, Czas udręki i czas radości

A. Skarbek-Sokołowska, Wspomnienia 1882–1944, Warszawa 1995; A. Skarbek-Sokołowska, Czas udręki i czas radości, Wrocław 1997.

Nadal do kupienia:

← → ↻ allegro.pl/oferta/anna-skarbek-sokolowska-wspomnienia-1882-1944-136130

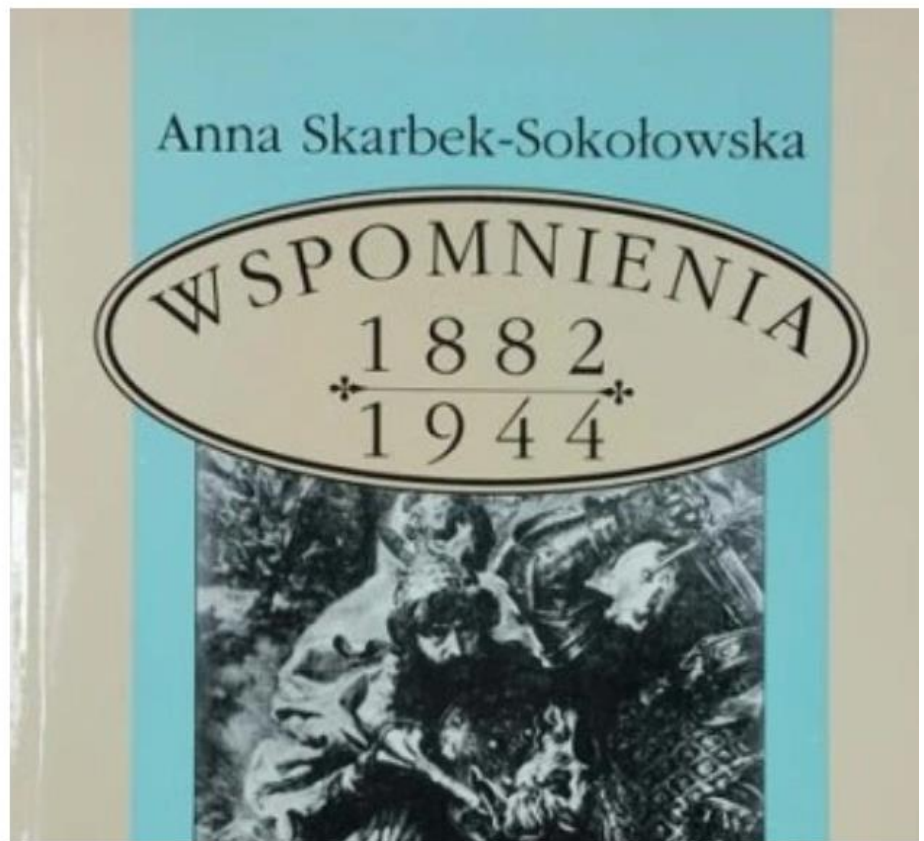
 Gmail YouTube Maps YouTube Maps ear

allegro

czego szukasz [szukaj wielu](#)

Biografie, wspom

Wspomnienia 1882-1944 Anna Skarbek-Sokołowska

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

Miednoje - Rosja

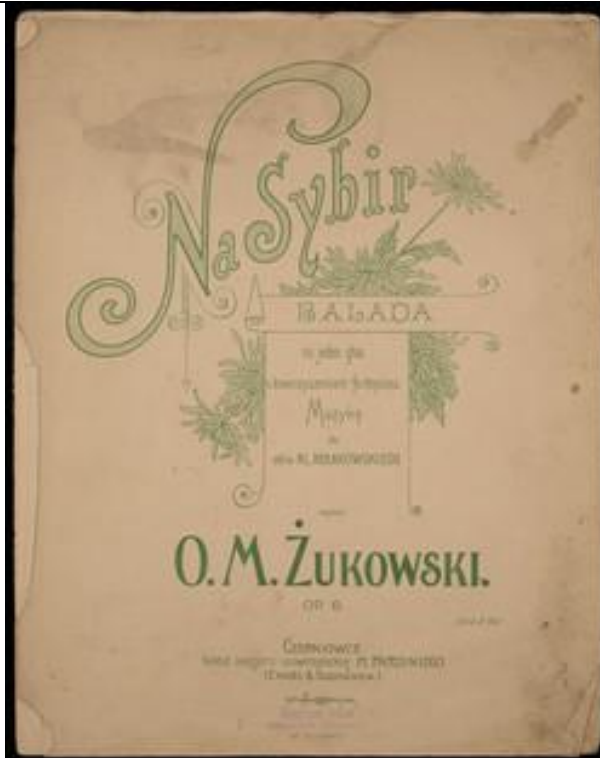

GRAŻYNA LIPIŃSKA

ESEISTA Stan Zawiślak

TEATR MIEJSKI W KRAKOWIE.

Nowość.
We Wtorek dnia 9 Stycznia 1900 roku.

SYBIR

Dramat w 4 aktach oryginalnie napisany przez Jusefa Matkoffa.

AKT I. Etapow. AKT II. U Gubernatorow. **AKT III. Nowyż w Szaktyrow.** **AKT IV. Gdy nagle zapłon.**

OSOBY:

1) Gubernator	11) Krawczyk	21) Krawczyk	31) Krawczyk
2) Gubernatorowa	12) Krawczyk	22) Krawczyk	32) Krawczyk
3) Gubernatorowa	13) Krawczyk	23) Krawczyk	33) Krawczyk
4) Gubernatorowa	14) Krawczyk	24) Krawczyk	34) Krawczyk
5) Gubernatorowa	15) Krawczyk	25) Krawczyk	35) Krawczyk
6) Gubernatorowa	16) Krawczyk	26) Krawczyk	36) Krawczyk
7) Gubernatorowa	17) Krawczyk	27) Krawczyk	37) Krawczyk
8) Gubernatorowa	18) Krawczyk	28) Krawczyk	38) Krawczyk
9) Gubernatorowa	19) Krawczyk	29) Krawczyk	39) Krawczyk
10) Gubernatorowa	20) Krawczyk	30) Krawczyk	40) Krawczyk

CENY MIEISZE ZWYKLAJE.

1) Gubernatorowa	10) Gubernatorowa	20) Gubernatorowa	30) Gubernatorowa
2) Gubernatorowa	11) Gubernatorowa	21) Gubernatorowa	31) Gubernatorowa
3) Gubernatorowa	12) Gubernatorowa	22) Gubernatorowa	32) Gubernatorowa
4) Gubernatorowa	13) Gubernatorowa	23) Gubernatorowa	33) Gubernatorowa
5) Gubernatorowa	14) Gubernatorowa	24) Gubernatorowa	34) Gubernatorowa
6) Gubernatorowa	15) Gubernatorowa	25) Gubernatorowa	35) Gubernatorowa
7) Gubernatorowa	16) Gubernatorowa	26) Gubernatorowa	36) Gubernatorowa
8) Gubernatorowa	17) Gubernatorowa	27) Gubernatorowa	37) Gubernatorowa
9) Gubernatorowa	18) Gubernatorowa	28) Gubernatorowa	38) Gubernatorowa
10) Gubernatorowa	19) Gubernatorowa	29) Gubernatorowa	39) Gubernatorowa
11) Gubernatorowa	20) Gubernatorowa	30) Gubernatorowa	40) Gubernatorowa

Sztuka z roku 1900, a ONA urodziła się 1902r.

A. Dobrowolski.

HYMN STRZELCÓW.

Czy strzelić nam: powstanie na polu, Czy w trudach narodził się ból? Czy w tajgach Sybiru życie, Czyła powstanie, by żyć!

twoja-praga.pl/praga/pomniki/2314.html

YouTube Maps YouTube Maps

STRONA GŁÓWNA » PRAGA » PRAŻSKIE POMNIKI

Tablica upamiętniająca Grażynę Lipińską

MIESZKAŁA W TYM DOMU

Tablicę pamiątkową upamiętniającą Grażynę Lipińską umieszczono na ścianie budynku przy Placu Przymierza 8 na Saskiej Kępie w dzielnicy Praga Południe w Warszawie.

Tablicę odsłonięto w 1998 roku na domu, w którym mieszkała Grażyna Lipińska.

Treść inskrypcji: PPLK GRAŻYNA LIPIŃSKA 1902-1995 PEDAGOG
 ŻOŁNIERZ NIEPODLEGŁOŚCI OBRONY LWOWA 1919, WOJNY 1920,
 POWSTANIA ŚLĄSKIEGO 1921, OBRONY GRODNA 1939 OFICER
 WYWIADU AK 1941-1944, KAWALER ORDERU WOJENNEGO
 "VIRTUTI MILITARI", WIĘZIEŃ LAGRÓW 1939-1941 i 1944-1956.

Źródło: twoja-praga.pl

Pomnik w Warszawie

Zdjęcia wykonał eseista Stan Zawiślak oraz z zasobów NAC.